

Sygn. akt I ACz 753/15

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Kościółek (spr)

Sędziowie: SSA Władysław Pawlak

SSA Teresa Rak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 6 maja 2015 roku w Krakowie

sprawy z wniosku W. (...). Z siedzibą w S. (Węgry)

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego

na skutek zażalenia obowiązanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 3 lutego 2015 roku, sygn. akt IX GCo 198/14

postanawia :

1. oddalić zażalenie;
2. zasądzić od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. na rzecz W. (...) Z siedzibą w S. kwotę 300 (trzysta) złotych tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 października 2013 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt IX GC 607/12, Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził od obowiązanego na rzecz uprawnionego kwotę 21 667,80 euro z ustawowymi odsetkami od dnia 18 marca 2011 roku i kosztami procesu 18 550 zł. W oparciu o ten wyrok uprawniony wszczął postępowanie zabezpieczające, którego koszty komornik ustalił na 4 085,62 złote, ustalając jednocześnie koszty zastępstwa uprawnionego w postępowaniu zabezpieczającym na 900 złotych. Postanowienie komornika uprawomocniło się z dniem 9 grudnia 2013 roku, a w dniu 18 grudnia 2013 roku uprawniony złożył wniosek o zasądzenie zwrotu kosztów zabezpieczenia.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził od obowiązanego na rzecz uprawnionego koszty postępowania zabezpieczającego w kwocie 4 985,62 złote.

W uzasadnieniu Sąd I instancji wskazał, powołując się na art. 49 ust. 6 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, że jeśli postępowanie egzekucyjne prowadzi ten sam komornik, który wykonał zabezpieczenie, ma obowiązek zaliczyć opłatę za wykonanie zabezpieczenia na poczet stosunkowej opłaty egzekucyjnej. Celem przepisu jest zapobieżenie pobraniu przez komornika dwóch opłat od tych samych sum: 2% z art. 45 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji za wykonanie zabezpieczenia i 8 lub 15% z art. 49 ust. 1 w/w ustawy za wyegzekwowanie świadczenia. Sąd wyjaśnił, że komornik zastosował w postępowaniu egzekucyjnym stawki opłaty egzekucyjnej 6 i 13%, czyli pomniejszone o dwa punkty procentowe. W ocenie Sądu I instancji nie miały znaczenia zarzuty obowiązanego, że nie został prawomocnie rozstrzygnięty spór, czy komornik prawidłowo zastosował opłatę egzekucyjną 15% do sumy złożonej do depozytu w postępowaniu zabezpieczającym, skoro przedmiotem niniejszego postępowania są koszty postępowania zabezpieczającego, w tym opłata za postępowanie zabezpieczające, ustalona w prawidłowej wysokości

2%. Jeżeli ostatecznie Sąd ustali, że stawka opłaty egzekucyjnej wynosi 8%, to komornik zwróci obowiązanemu różnicę. Następnie Sąd Okręgowy wskazał, że koszty postępowania zabezpieczającego zostały ustalone prawomocnym postanowieniem komornika z dnia 25 listopada 2013 roku na kwotę 4 985,62 złote i składały się na nie, oprócz opłaty, także wydatki w kwocie 428,71 zł, opłata za czynności z udziałem policji w kwocie 770,20 oraz opłata za poszukiwanie majątku w kwocie 61,20 zł. W zakresie tych opłat i wysokości wydatków sąd był związany prawomocnym postanowieniem komornika i nie badał prawidłowości ich ustalenia. W dalszej kolejności Sąd Okręgowy podniósł, że komornik z przekroczeniem swoich kompetencji ustalił również koszty zastępstwa procesowego uprawnionego, jednakże wobec uprawomocnienia się postanowienia wiąże ono strony także w tym zakresie. Ponadto komornik ustalił te koszty według najniższej dopuszczalnej stawki (25% z 3600 złotych) i nawet w razie uznania, że postanowienie komornika nie wiąże w tym zakresie, uprawnionemu przysługują te koszty. W związku z tym, że wyrok będący tytułem zabezpieczenia nie został w żadnej części uchylony lub zmieniony, obowiązuje na podstawie art. 745 § 1 kpc odpowiada za zwrot uprawnionemu kosztów zabezpieczenia. Sąd wyjaśnił, że niezależnie od tego, czy wyrok z dnia 29 października 2013 roku był tytułem zabezpieczenia, wszczęcie postępowania zabezpieczającego było celowe, gdyż wyrok sądu odwoławczego potwierdził w całości istnienie wierzytelności zasądzonej wyrokiem z 29 października 2013 roku. Postępowanie zabezpieczające zostało zakończone, jego koszty zostały prawomocnie ustalone i ewentualne stwierdzenie braku podstaw formalnych tj. braku tytułu zabezpieczenia, nie zmieni obowiązku zwrotu kosztów zabezpieczenia. Ponadto Sąd Okręgowy wyjaśnił, że uprawniony rzeczywiście z sumy 4 085,62 złote zapłacił tylko 3189, 20 złotych i wciąż pozostaje zobowiązany do zapłaty 896,42 złote. Obowiązany jako strona postępowania zabezpieczającego ma prawo wglądu do akt postępowania zabezpieczającego i jeśli stwierdzi niewyegzekwowanie przez komornika od uprawnionego pozostałej sumy przed przedawnieniem się, to będzie mógł wnieść o pozbawienie wykonalności w tym zakresie.

Powyższe postanowienie w całości zaskarżyła obowiązana, zarzucając:

i) mającą wpływ na treść postanowienia obrazę przepisów prawa procesowego, a to art. 479^{19a} kpc poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, że nieprawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 29 października 2013 roku stanowił podstawę do wszczęcia i prowadzenia postępowania zabezpieczającego, w sytuacji, gdy przepis ten został uchylony na podstawie ustawy z dnia 16.09.2011 roku o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw i w dacie wszczęcia nie obowiązywał, czego konsekwencją było bezpodstawne przyjęcie, że koszty postępowania zabezpieczającego prowadzonego bez podstawy prawnej są należne uprawnionej;

ii) mającą wpływ na treść postanowienia obrazę przepisów prawa procesowego, a to art. 745 § 1 kpc w zw. z art. 98 kpc i art. 743 § 1 kpc poprzez dowolne i sprzeczne z zasadami logicznego rozumowania przyjęcie, że:

- wszczęcie postępowania zabezpieczającego w oparciu o nieprawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 29 października 2013 roku, sygn. akt IX GC 607/12 było celowe, gdyż wyrok sądu odwoławczego potwierdził w całości istnienie wierzytelności, podczas gdy w obecnym stanie prawnym istnienie wierzytelności nie jest samodzielną przesłanką wszczęcia postępowania zabezpieczającego a postępowanie to może być prowadzone jedynie w oparciu o tytuł zabezpieczenia, którym wyrok z dnia 29 października 2013 roku nie był;

- w sytuacji gdy postępowanie zabezpieczające zostało zakończone, a jego koszty ustalone, późniejsze stwierdzenie braku podstaw do wszczęcia tego postępowania nie ma wpływu na obowiązek zwrotu kosztów zabezpieczenia przez stronę przeciwną, podczas gdy do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zabezpieczającego mają odpowiednie zastosowanie przepisy o kosztach procesu, w szczególności art. 98 kpc i zasada zwrotu kosztów niezbędnych i celowych, co prowadzi do jednoznacznego wniosku, że kosztów powstałych w postępowaniu zabezpieczającym zainicjowanym przez powódkę bez podstawy prawnej nie sposób uznać za koszty celowe i niezbędne do ochrony jej praw;

- uprawnionemu przysługują koszty zastępstwa radcowskiego w kwocie 900 złotych, w sytuacji gdy brak podstaw prawnych do przyjęcia, że pełnomocnikowi za postępowanie w celu wykonania zabezpieczenia należy się odrębnie wynagrodzenie, a także w sytuacji, gdy koszty te zostały ustalone przez komornika z przekroczeniem jego kompetencji

czego konsekwencją było bezpodstawne przyjęcie, że koszty postępowania zabezpieczającego są powódce należne;

iii) mającą wpływ na treść postanowienia obrazę przepisów prawa procesowego, a to art. 177 § 1 pkt 1 kpc poprzez nieuwzględnienie wniosku obowiązanej o zawieszenie postępowania w sytuacji, gdy mające znaczenie dla wpływu przedmiotowej sprawy postępowania ze skarg na czynności komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Głogowie J. M., o sygn. akt I CO 4552/14/P, I Co 2347/14/P, I Co 2829/14/P nie zostały prawomocnie rozstrzygnięte;

iiii) mającą wpływ na treść postanowienia obrazę przepisów prawa procesowego, a to art. 745 § 1 kpc poprzez zasądzenie od obowiązanej na rzecz uprawnionej kwoty 4 085,62 złote tytułem kosztów postępowania zabezpieczającego, w sytuacji, gdy powódka wpłaciła komornikowi jedynie kwotę 3 189,20 złotych.

Podnosząc powyższe zarzuty obowiązana wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie w całości wniosku powódki oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie uprawniona W. K. z siedzibą w S. wniosła o jego oddalenie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania zażaleniowego, tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje

zażalenie nie jest zasadne.

Większość zarzutów obowiązanej, aczkolwiek ujętych w różny sposób w swej istocie sprowadza się do zakwestionowania dopuszczalności wszczęcia i przeprowadzenia przez uprawnioną postępowania zabezpieczającego w oparciu o nieprawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 29 października 2013 roku, w sprawie o sygn. akt IX GC 607/12. Postępowanie zabezpieczające było prowadzone w oparciu o przepis art. 479^{19a} kpc, zgodnie z którym w sprawach gospodarczych o roszczenia pieniężne albo świadczenia innych rzeczy zamiennych wyrok sądu pierwszej instancji z chwilą wydania stanowi tytuł zabezpieczenia, wykonalny bez nadawania mu klauzuli wykonalności. Przepis powyższy został uchylony na mocy ustawy z dnia 16 września 2011 roku o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 roku, nr 233 poz. 1381) z dniem 3 maja 2012 roku. Kryterium rozstrzygającym kwestię czy powyższy przepis znajdował w sprawie zastosowanie, są przepisy intertemporalne ustawy nowelizującej, w oparciu o które należy wyjaśniać kolizję norm prawa procesowego.

Jest bowiem niewątpliwe w realiach sprawy, że pozew o zapłatę w sprawie o sygn. akt IX GC 607/12 (wcześniej IX Gnc 223/11) został wniesiony przez uprawnioną w dniu 16 marca 2011 roku, a więc do zmiany przepisów kodeksu postępowania cywilnego i uchylenia art. 479^{19a} kpc doszło już w toku postępowania.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy nowelizującej przepisy tej ustawy stosuje się do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie, czyli po dniu 3 maja 2012 roku. Wyjątki, przewidziane w ust. 2 – 7 art. 9 tej ustawy nie mają związku z przedmiotem niniejszego postępowania, a więc nie dotyczą stosowania art. 479^{19a} kpc w sporach między przedsiębiorcami, w sprawach uregulowanych przed nowelizacją w dziale IVa, rozdziale I kodeksu postępowania cywilnego. Wynika z tego, że ustawodawca zdecydował się na odstępienie od reguły intertemporalnej aktualności, przedłużając obowiązek stosowania dawnego prawa w sprawach, które były w toku w chwili wejścia w życie nowego prawa. Zagadnienie to wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 22 maja 2014 roku, sygn. akt IV CSK 524/13, LEX nr 1488907, że skoro zakres wynikającego z art. 9 ustawy nowelizującej upoważnienia do dalszego stosowania dawnych norm nie został ograniczony czasowo do zakończenia określonego etapu postępowania, ani nie wprowadzono wyłączeń obejmujących określone instytucje, to zasadnym jest wniosek, że do wyroku sądu pierwszej instancji zasądzającego świadczenie pieniężne, wydanego w sprawie gospodarczej pod rządami stanu prawnego poprzedzającego wejście w życie ustawy nowelizującej, zastosowanie znajdzie także art. 479^{19a} kpc. Wyrok taki stanowi

więc nadal tytuł zabezpieczenia, podlegający wykonaniu bądź według przepisów o postępowaniu egzekucyjnym, bądź przepisów odnoszących się do innego, wybranego sposobu zabezpieczenia.

Sąd Apelacyjny nie znajduje podstaw dla przyjęcia odmiennej oceny prawnej tej kwestii.

Nie ma także znaczenia fakt, że wyrok sądu został wydany w dniu 29 października 2013 roku, a więc, że postępowanie zabezpieczające zostało wszczęte już po tym, jak art. 479^{19a} kpc został uchylony. Postępowanie zabezpieczające nie ma bowiem samodzielnego charakteru, a pełni funkcję pomocniczą i jest nierozzerwalnie związane z towarzyszącym mu postępowaniem rozpoznawczym. Przyjęcie odmiennego poglądu czyniłoby art. 479^{19a} kpc, który na podstawie wyraźnego brzmienia art. 9 ustawy nowelizującej ma być nadal stosowany do spraw wszczętych przed dniem 3 maja 2012 roku, w gruncie rzeczy przepisem martwym i pozbawionym jakiegokolwiek znaczenia.

Reasumując powyższą część rozważań wskazać więc należy, że wszczęcie i przeprowadzenie przez uprawnioną postępowania zabezpieczającego w oparciu o wyrok z dnia 29 października 2013 roku miało oparcie w przepisach prawa, a więc wszystkie zarzuty podnoszone na powyższą okoliczność nie mogły odnieść zamierzonego przez obowiązującą skutku. Uznanie, że w sprawie miał zastosowanie art. 479^{19a} kpc czyniło zbędnym badanie, czy wszczęcie postępowania zabezpieczającego było celowe, lub czy zostały spełnione inne przesłanki, konieczne do wydania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia według reguł ogólnych. Art. 479^{19a} kpc statuował samodzielną ustawową podstawę do wszczęcia postępowania zabezpieczającego, zależną jedynie od istnienia orzeczenia sądowego. Wyrok nieprawomocny zasądający świadczenie w sprawach gospodarczych stanowił z mocy ustawy tytuł zabezpieczenia, bez nadawania mu klauzuli wykonalności i bez konieczności badania jakichkolwiek dodatkowych przesłanek, w tym celowości przeprowadzenia postępowania zabezpieczającego.

Sąd Apelacyjny nie podziela także pozostałych zarzutów skarżącego, nie odnoszących się do niedopuszczalności prowadzenia w realiach sprawy postępowania zabezpieczającego.

Wbrew wywodom żalącego stwierdzić należy, że w sprawie nie było podstaw do zawieszenia niniejszego postępowania w oparciu o art. 177 § 1 pkt 1 kpc, z uwagi na toczące się postępowania ze skargi na czynności komornika w postaci ustalenia wysokości kosztów postępowania egzekucyjnego. Trafnie wskazał Sąd I instancji, że ustalenie wysokości stawek opłat za czynności egzekucyjne nie ma żadnego wpływu na rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy. Z art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U z 2011 roku, nr 231, poz. 1376, ze zm.) wynika, że za wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia roszczenia pieniężnego komornikowi przysługuje opłata w wysokości 2% wartości roszczenia i nie było przedmiotem sporu, że w takiej wysokości opłata została przez komornika naliczona w prawomocnym postanowieniu z dnia 25 listopada 2013 roku. Powyższa opłata ulega zaliczeniu na poczet opłaty, ustalanej w toku postępowania egzekucyjnego, niezależnie od tego, czy ma zastosowanie stawka opłaty wynosząca 8%, czy też 15%. Jednocześnie wysokość kosztów postępowania egzekucyjnego w żaden sposób nie wpływa na koszty postępowania zabezpieczającego, które, co wynika z istoty obu postępowań, zostały poniesione wcześniej, niż koszty egzekucji.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie doszło także w sprawie do uchybienia dyspozycji art. 745 kpc poprzez zasądzenie od obowiązanej kosztów postępowania w przedmiocie wykonania zabezpieczenia w wysokości 4085,62 złote, wynikającej z postanowienia komornika z dnia 25 listopada 2013 roku. Są to rzeczywiście poniesione koszty postępowania zabezpieczającego, obejmujące opłaty komornika i poczynione przez niego wydatki gotówkowe. Wprawdzie z uzasadnienia postanowienia wynika, że koszty postępowania zostały zapłacone przez uprawnioną w formie zaliczki do kwoty 3189,20 złotych, jednakże powyższe nie oznacza, że uprawniona nie jest zobowiązana do uiszczenia komornikowi pozostałej kwoty, wynoszącej 896,42 złote. Trafnie wskazał Sąd Okręgowy, że są to koszty, które komornik może wyegzekwować od uprawnionej. Sąd, w postanowieniu o kosztach postępowania zabezpieczającego, wydanym na podstawie art. 745 § 1 kpc, powinien orzec kompleksowo o wszystkich kosztach, które zostały faktycznie poniesione w toku postępowania zabezpieczającego i które muszą zostać uregulowane przez uprawnioną.

Nie sposób także zgodzić się z zarzutem, jakoby Sąd Okręgowy niezasadnie zasądził od obowiązanej koszty zastępstwa procesowego w kwocie 900 złotych. Należy podzielić pogląd, wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2013 roku, III CZP 12/13, OSNC 2013/12/142, zgodnie z którym zasadą jest, że o kosztach postępowania zabezpieczającego rozstrzyga sąd (art. 745 §1 kpc). Komornik jest uprawniony wyłącznie do orzekania o kosztach postępowania zabezpieczającego w przedmiocie wykonania zabezpieczenia, na zasadach określonych w art. 770 w zw. z art. 743 kpc i wyłącznie w tym zakresie Sąd jest związany postanowieniem komornika ustalającym ich wysokość. Pod pojęciem kosztów postępowania zabezpieczającego należy rozumieć wszelkie koszty, jakie mogą powstać w postępowaniu zabezpieczającym, w tym koszty działania pełnomocnika. Do ustalenia zakresu kosztów procesu, które podlegają rozliczeniu między stronami, należy stosować art. 98 § 3 kpc, z którego jednoznacznie wynika, że do kosztów procesu strony reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika zalicza wynagrodzenie pełnomocnika według stawek określonych w odrębnych przepisach. Nie można zaaprobować poglądu skarżącego, jakoby koszty zastępstwa procesowego za postępowanie zabezpieczające nie były należne obowiązanemu w sytuacji, gdy ten sam pełnomocnik reprezentował go następnie w postępowaniu egzekucyjnym. Przeczy takiemu pogładowi wyraźne brzmienie art. 745 § 1 kpc, z którego wynika, że koszty postępowania zabezpieczającego rozliczane są między stronami oddzielnie, jak koszty postępowania egzekucyjnego. Ponadto postępowanie zabezpieczające jest odrębnym rodzajem postępowania, niewątpliwie wymagającym od pełnomocnika podjęcia określonych działań, a więc nakładu pracy. A zatem trafnie Sąd Okręgowy, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc) zasądził od obowiązanej na rzecz uprawnionej także kwotę kosztów zastępstwa procesowego, obliczoną stosownie do § 6 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 7 i § 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz. U z 2013 roku, poz. 490).

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie, jako niezasadne, orzekając na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 kpc.